

Emlékeztető

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori Iskolájának
2023. szeptember 5-én 14.00-tól megtartott témavezető oktatói
megbeszéléséről

Ülés helye: Rektori ülésterem.

Jelen vannak:

Dr. Fazakas Sándor elnök,

Dr. Baráth Béla Levente, dr. Bodó Sára, dr. Hodossy-Takács Előd. dr. Kis Klára, dr. Kókai-Nagy Viktor, dr. Kovács Krisztián, dr. Kustár Zoltán, dr. Ledán-Muntean István, dr. Németh Áron.

Kimentését kérte: dr. Gonda László és dr. Kovács Ábrahám.

Az emlékeztetőt készítette: Szilágyiné Asztalos Éva, a DI oktatásszervezője.

Elnök a köszöntés után a napi Ige (ApCsel4,31-33) felolvasásával nyitotta meg az értekezletet. Ismertette, hogy az előző témavezetői megbeszélést 2023 januárjában tartottuk, és az a terv, hogy a következő ciklusban tanévente legalább egyszer kerüljön sor egy ilyen témavezetői megbeszélésre, azért, hogy az aktuális kérdéseket megbeszéljük, a változó jogi környezetnek a sajátosságait ismertessük és hogy közösen készülhessünk a Doktori Iskola akkreditációjára, mely 2025-ben lesz esedékes. A 2024-es akkreditációs látogatást a látogató bizottságok leterheltsége miatt nem tudták beütemezni, ezért az akkreditációnk érvényességét 2024. július 27 a doktori.hu adatbázis alapján meghosszabbították. Hangsúlyozta, hogy az új követelményeknek megfelelően, folyamatos felkészülésről van szó.

Elnök az emlékeztető alapján felidézte az előző témavezetői megbeszélésen elhangzottakat. A tervezett tárgysorozat kiosztásra és ismertetésre került (2. sz. melléklet), további tárgysorozati pontra nem érkezett javaslat.

1. Beszámoló a doktori iskola hallgatóiról, 2023/2024/ őszi félév

Elnök ismertette a doktori iskola hallgatóiról és a fokozatszerzések eredményességéről készített táblázatot (3 sz. melléklet), kezdve az aktuális, 2023/2024-es tanév őszi félévének adataival. A felvételt nyert 5 főből a felvételi során 3 főt tudtunk felvenni nappali képzésre, majd meghirdetésre került a pótfelvételi. Akkor úgy tűnt, hogy további 3 fő jelentkezik, ezért további 1 státuszt kértünk, a pótfelvételi során csak 2 fő jelentkezett, őket tudtunk még felvenni. Azért megnyugtató ez a felvételi szám, mert van olyan év (pl. 2021), amikor csak 1 nappali tagozatos hallgatót tudtunk felvenni, és az sem hitéleti végzettségű, és három levelezőt. Ez a tendencia javulni látszik. Minőségbiztosítási dokumentumainkban már korábban is igényként fogalmaztuk meg, hogy a hallgatói utánpótlásra jobban oda kell figyelni, illetve szükség van egyfajta összjátékra a tudományos diákköri munka (TDK) és a doktori képzés utánpótlása között. Ennek is köszönhető, hogy az idén felvett 5 főből 3 a mi hallgatónk volt.

Abszolutóriumot szerez várhatóan 6 fő. A várható fokozatszerzések száma 16 (a komplex vizsgától számított 4 -Covid, 3 + 1 év lejártát követően).

Hodossy-Takács-Előd: A várhatóan fokozatot szerző 16 fő benne van-e a jelenlegi aktív létszámban.

Elnök: Ők már abszolutóriumot szereztek, tehát már nem állnak jogviszonyban. A jelenlegi 21 fős hallgatói létszámból tanév végére várhatóan 6-an abszolválnak. A 2024-ben várható fokozatszerzések a korábban már abszolváló hallgatókból állnak (komplex vizsgától számított 3 éven belül, illetve a COVID időszakban 4 éven belül, továbbá a méltányossági okból +1 év).

Kivetítésre került a doktori dolgozat leadási határidejéről készített táblázat.

Elnök: Azokban az esetekben, amelyekben a határidőig nem nyújtották be a dolgozatot és különös méltányossági alagra hivatkozva nem kértek +1 év halasztást sem, a fokozatszerzési eljárás sikertelenül zárul. Ezután már csak újabb komplex vizsgával és az eddig elkészült dolgozattal jelentkezhet ismét a fokozatszerzési eljárásra, egyéni felkészülési rendszerben, de ez már számára díjköteles. Innentől kezdve újból három éve van a dolgozat megírására és benyújtására.

Kókai-Nagy Viktor: Ha valaki komplex vizsgával újra kezdi a folyamatot, mennyi ideje van beadni a dolgozatot?

Elnök: Ekkor ugyanúgy három éven belül le kell adnia a dolgozatát.

Hodossy-Takács Előd: Van-e rá lehetőség, hogy a DT olyan határozatot hozzon, hogy ezekre a hallgatókra vonatkozóan egy komplex vizsga térítési díjat vezessünk be? Mielőtt újra a legkisebb energiát fektetünk a sikertelen fokozatszerzés után komplex vizsgával újra jelentkezőbe, előzőleg jelentős összeget fizessen be, az intézménynek okozott kár összegét térítse meg.

Elnök: Elvileg elképzelhető (a Térítési és juttatás szabályzat mellékletében kell szabályozni), de kérdés, hogy akarjuk-e, mert ez ellentétes azzal az elvvel, hogy a közegháznak érdeke, hogy minél több kiművelt, doktorált fővel rendelkezzen. Vagy meg kell keresni azokat a forrásokat, amelyek valamilyen szinten kárpótolják az intézmény költségvetését.

Annakidején, amikor az újtípusú képzés indult, a kormányrendelet első változatában még arról volt szó, hogy a hallgatónak támad visszafizetési kötelezettsége, ha nem tudta befejezni a képzést, de igénybe vette a támogatást. Ezt a Doktoranduszok Országos Szövetsége kifogásolta és elérte, hogy ne a hallgatónak kelljen visszafizetni, ezt a Kormány aztán az egyetemre hárította. Ezek a problémák most fognak jelentkezni az intézményeknél, most fogjuk meglátni, hogy a Kormány érvényesíti-e ezt a visszafizetési kötelezettséget, és hogy hogyan.

Hodossy-Takács Előd: Ezt azért mondom, mert a Doktori Tanácsülésen az került fel szempontként, hogy az ő esetükben az eljárásdíj legyen kiemelt. Én azt mondom, hogy ha valahol plusz díjat kell fizettetni, az inkább az eljárás elején legyen.

Németh Áron: sikertelen kimenet esetén, megtehetik-e a hallgató, hogy egy másik doktori iskolába jelentkeznek át?

Elnök: Van szabályozás arra nézve, hogy ha valahol eredménytelenül alakult az ő fokozatszerzése, akkor 2 évig nem jelentkezhet doktori képzésre. Ezután előfordulhat, hogy átmegegy egy másik doktori iskolába.

Németh Áron: Ha pl. egy másik helyen nincs ilyen magas díj, akkor inkább átmegy a hallgató és mi elesünk attól, hogy valaki nálunk szerezzen fokozatot.

Kókai-Nagy Viktor: Ez egy olyan helyzet, amikor lehetne azt mondani, hogy az összes hitéleti doktori iskola egységesen alkosson szabályozást. Ez mindenkinek probléma.

Elnök: Azt javaslom, hogy várjuk meg, hogy a Kormány mit lép, a finanszírozásnál ez hogyan érvényesül.

Elnök a táblázatot részletesen ismertette.

Elnök: a komplex vizsga utáni időszakban a passzív félév nem tolja ki a dolgozat beadásának határidejét, a három évet. Ugyanúgy be kell nyújtania a végleges dolgozatot. A komplex vizsga előtti időszakban passzívált félévek miatt nem borul a rendszer. Komplex vizsga után három éven belül, ha csak nem kér méltányossági okokból 1 év halasztást, be kell nyújtani a végleges dolgozatot.

Bodó Sára: Bálint Ágnes súlyos betegséggel küzd, nála lehet-e méltányossági alapon halasztást kérni?

Elnök: Még nem nyújtott be kérelmet, de ha benyújtja, akkor neki egy évvel kitolódhat.

Hodossy-Takács Előd: A gyermekszülési egy évet kérelmezni kell, vagy az automatizmus?

Elnök: A törvény nagyjából körülírja, hogy mi az a méltányosság, a gyermekszülés ilyen eset. Az életvitelben történt radikális változás is ide tartozik. Férfiaknál is. Pl. a harmadik után jön a negyedik gyermek, vagy valaki másik országba költözik. Ilyen szempontokat lehet mérlegelni. Kétszer nem lehet méltányossági kérelmet benyújtani.

Kérem, hogy szorgalmazza minden témavezető a hallgatóknál az ütemes haladást!

A közeljövőben napirendre kerülő kérdésekről:

Ösztöndíj mértéke:

A képzés első szakaszában 140.000.-Ft, második szakaszában 180.000.-Ft. Bevezetése óta 20-30 százalékos infláció is volt. Úgy tűnik, hogy az államnál nincs szándék az emelésre. A finanszírozott helyek számát minden évben növelik, de az ösztöndíj összegét nem. Felvetődött a kérdés több ízben, az intézményeknek azt válaszolták, hogy meg van az egyetemnek a lehetősége, hogy saját forrásból ösztöndíj kiegészítést adjon.

Ha az egyetem felvállalja, hogy a doktoranduszok részére nyugdíjárulékot fizet (ezzel szolgálati időt szerez a részükre a doktori képzés időtartamára), akkor ennek felét az állami költségvetés átvállalja. Nálunk az egyházi törvény már biztosítja, hogy a lelkesítő képesítésű nappali képzéses doktoranduszok segédlelkészi státuszba kerüljenek, ezzel a doktori képzés beszámít a nyugdíjszerző évekbe. Amennyiben nyugdíjárulékot is fizetnénk, akkor a nyugdíj összegébe is beszámítana az ösztöndíj.

Bartáth Béla: Jó lenne, ha látnánk erre más egyetemenél jó gyakorlatot.

Elnök: A magasabb ösztöndíj motiváló eszközként is működhetne, a hallgatói utánpótlást serkentve.

Baráth Béla: a sikeres fokozatszerzési eljáráshoz kapcsolódóan, a hallgatóknak járó sikerdíjhoz hasonlóan a témavezetők részére is szeretnék bevezetni egy egyösszegű díjazást. Ez is javíthatná a doktorképzés minőségét.

Elnök: A hallgatókkal folytatott beszélgetések során előjött az a probléma, hogy a doktoranduszok az egyetemi hierarchiában nem igazán érzik a helyüket. Ez nem elégedetlenség, de foglalkoztatja őket a kérdés, főleg a képzés elején.

Rendszeresítették a hallgatói fórumokat, melynek következtében egyfajta önállóságra tett szert a doktorandusz önkormányzat.

2. Témavezetés, képzési követelmények, témakiírások

Elnök: A leterheltebb oktatóknál előfordul, hogy a hallgató elküldi a dolgozatot, de hónapokig nem kap rá választ. Így nem tud megfelelően haladni, adott esetben emiatt nem tudja tartani a határidőt.

Bodó Sára: Érintettnek vagyok. Amikor a hallgató a dolgozatát vizsgaidőponthoz kötve beadja, az rendben van. A gond akkor van, amikor csak úgy beadja. Nincs ritmusa a munkának.

Kókai-Nagy Viktor: Én adok időpontot, ekkorra várom a dolgozatot.

Elnök: A témavezetőnek nagy felelőssége a főszak és mellékszakok időzítése. Elképzelhető, hogy valaki a vizsgaidőszak elején adja le a dolgozatát.

Bodó Sára: Bihari Sándor pl. jelzett e-mailben, rákérdezett, egyeztettünk. A közös munka a fontos.

Hodossy-Takács Előd: Alapvetően, hogy kövessük a vizsgaidőszakot. Ha valamely témavezető hónapokig nem válaszol az e-mailre, a DT elnöke felhívja a figyelmét rá.

Elnök: Többször is megtörtént már, de ez a végső stádium, nagyon sok idő telik el addigra. Valami szabályozót be kell építeni.

Baráth Béla: A témavezetők és a melléktárgy oktatók egymást is figyelmeztethetik.

Elnök: A következő akkreditáció során elő fog kerülni a témavezetők munkájának értékelése.

Hodossy-Takács Előd: A szabályzatba bekerülhetne mint elvárás a témavezetővel szemben: főtárgy esetén pl.. 3 konzultáció/szemeszter, melléktárgy esetén 2. Ezt lehetne adminisztrálni, mint a szakdolgozat esetén a kísérlapokkal. Ha a megfelelő számú konzultációt teljesítette, akkor lehet teljesített az adott tárgy. Ha ezt a szabályzatban két mondatban megfogalmaznánk, kísérlapot mellékletbe betennénk, koherenciában lenne a minőségbiztosítással.

Bodó Sára: Javaslom, hogy ha olyan típusú hanyagság ismerhető föl, akkor az után a hallgató után ne kapjon az oktató oktatói óraterhelésbe beszámítható pontot.

Elnök: Én is el tudom képzelni, hogy legyen egy ilyen rendszeresített konzultációt kísérő jegyzőkönyvszerűség, mint a szakdolgozatnál, bár tudjuk, hogy a papír sok mindent elbír. Volt már olyan, hogy minden konzultáción megvolt, de a dolgozat mégsem adható be.

Kókai- Nagy Viktor: Kérdés, hogy ki hordozza ezért a felelősséget. Mondhatja-e a témavezető, hogy folyamatos panasz érkezett a mellékszakos oktatóról, ezért javaslok, hogy cseréljük a mellékszakos oktatót. Ki mondhatja ki azt, hogy a témavezető nem végezte el a munkáját, tehát el kell tőle venni a témavezetést. A határt meg lehet húzni, pl. ha nincs kitöltve ez a kérdőív és nyomon követhetően nem látja el a feladatát, akkor ez egy ellenőrizhető dolog. De ki viseli a felelősséget, ki mondhatja ki, hogy ez a mellékszakos nem alkalmas erre.

Elnök: Társtémavezető kijelöléséről rendelkezik a szabályzatunk, de ilyen passzus nincs, hogy a mellékszakos vezető kicserélhető lenne. Meg lehet vizsgálni a szabályzat szövegét, hogy beépítsünk egy ilyen. Persze, indokolt kell legyen, témavezető javaslatára, ilyen és ilyen mulasztások esetén.

Elnök: A teljesítményértékelés bevezetése már jó néhány intézményben megtörtént, valamilyen szinten nálunk is meg kellene oldani. Nem vagyok a túlzott adminisztrációnak híve, de valamilyen rendszert ki kell találnunk, hogy hogyan értékeljük, hogyan motiváljuk a publikációs tevékenységet, más típusú tudományos fórumokon való fellépést, más szakmai tevékenységet mind az oktatóknál, mind a témavezetőknél. Egy csomagban kellene előterjeszteni az oktatói követelményrendszerrel. Pl. van olyan intézmény, amely 200-250 ezer Ft-ot fizet az oktatóinak, ha rangos, indexált folyóiratban jelentet meg idegen nyelven publikációt. Van olyan intézmény, amely évente egy külföldi, indexált folyóiratban való megjelenést megkövetel. Tudom, hogy érzékeny téma. Én jobban szeretem a motiváló eszközöket mint a pontozásos számonkérést.

Baráth Béla: Az oktatóknak van ilyen szabályzás, évente ellenőriznünk kell, le kell jelentenünk. Annyira nem eszököttelen az egyetem. Nyilván, a doktorképzésben magasabb követelményeknek kell megfelelni. Én a szenátusban tettem egy olyan javaslatot, hogy ha év végén teszünk egy beszámolót, akkor év elején tervezzünk. Ez már maga is fókuszál bennünket arra, hogy publikációs kötelezettségeink vannak, de nem olyan számonkérő formában, ami elijesztő lenne. A tanszéki kör megfelelő hely az ilyen tervezési és számonkérési munkának. Az én koncepcióm ez volt, de más egyetemeken rossz tapasztalatok vannak. Én nem láttam még olyan példát, amire azt mondtam volna, hogy ez megfelel.

Elnök: Tökéletes rendszer soha nem lesz. Bármelyik rendszer mellett döntünk, lesz olyan, hogy ezzel elégedetlenek lesznek az érintettek. Ezzel számolni kell. Illetve, hogy semmi sem legyen, az sem járható út. Tervezés lehet, de az ne jelentse azt, hogy adminisztrációs téren tovább terhelje az oktatót.

Baráth Béla: Van már egyetemi szabályozásunk és nem jelentene további adminisztrációs terhet, ha az éves beszámoló végére tennénk rá: „következő éves terv”. A tanszéken lenne

megbeszélés és erről ellenőrzés. Azért nem gond ez, mert magasan túlteljesítjük azokat a számokat, amiket elvárnak tőlünk.

Kókai-Nagy Viktor: Két dolgról beszéltek. Az egyik a tervezés és ellenőrzés, a másik a megbecsülés. Fazakas Sándor elnök azt mondja, hogy meg kellene becsülni, ha valaki nemzetközi (német, angol nyelvű szakfolyóiratban megjelent) publikációt letesz az asztalra, merthogy ez egy kirívóan magas teljesítmény. Ha előírunk 2 publikációt egy évben, azt valószínűleg mindenki fogja tudni teljesíteni, de nincs következménye, ha mégsem.

Kustár Zoltán: A pozitív motivációt én is jó ötletnek tartom, nyilván költségvetési vonzata lenne. Minden egyes oktatói munkakör esetében a szabályzataink rögzítenek egy minimális publikációs követelményt, ezt általában bőven túlteljesítjük. Az alapítványi egyetemekenél is ilyen irányba ment el: van egy alapkövetelmény, amiért az ember megkapja a fizetését, amit ha nem teljesít valaki, akkor egy minőségbiztosítási folyamat során számon lehet kérni, hogy ez tartósan ne maradjon így, de ha valaki tartósan felette teljesít, akkor az bizonyos plusz juttatásokra számíthat. Ebbe az irányba éppen el lehetne mozdulni, de ehhez olyan szempontrendszer kell kidolgozni, hogy az méltányos és igazságos legyen. Speciális helyzetben vagyunk mi, egyházi intézmények, mert mégsem egy kutatóegyetem vagyunk. Olyan közegyházi elvárások vannak, hogy pl. a lelkipásztori év kapcsán a lelkészképzés megreformálásával mi a Zsinat elvárása... Nem arról fog szólni, hogy többet publikáljanak, hanem a közegyházi terhelés, a gyülekezeti szolgálat, közegyházi tanítói feladatvállalás...

Hodossy-Takács Előd: Óriási a különbség a Debreceni Egyetemmel szemben. A teológiai folyóiratok sokkal inkább gyermekcipőben járnak, nemzetközi kitekintéssel is. A Collegium Doctorum-mal megcsináltuk a minősítést (mtmt), de a Studiával nem.

Kustár Zoltán megjegyzéséhez: nemcsak a zsinati elvárások miatt tartom fontosnak, hanem ha őszinték vagyunk, akkor a mi oktatói munkánkba és (jellemzően) lelkészképző munkánkban mi az, ami valóban hasznosul? És itt válik ez a téma sikamlóssá, ami miatt én megkérdőjelezem, hogy igazán objektíven meg lehet-e csinálni. Pl. Megjelentetek egy abszolút szakcikket angol nyelven, ami az ókori Júdia egy évszázadának gazdaságtörténeti kérdéseit vizsgálta az edomiták gazdaságtörténetével összehasonlítva. Da megjelenik akárcsak egy cikkem az Igazság és Életben, akkor azzal sokkal erőteljesebben, pozitívan csatolok vissza, ha az olyan, a saját egyházamnak, a saját lelkész kollegáimnak, és a saját teológus hallgatóimnak az életére, minthogyha azt amit én nagyon szeretek, az edomita, júdeai határvidék gazdasági jelentőségét vizsgálom. Az ebből a szempontból nézve egy hobby azzal szemben, hogyha egy értelmes igemagyarázatot oda tudok tenni az asztalra. És akkor a mi kvalifikációs rendszerünk az vajon melyiket kellene, hogy jobban pontozza?

Elnök idézi az önértékelési szempontrendszer témavezetőkre vonatkozó részét...

Hodossy-Takács Előd: ehhez meg van minden dokumentumunk. Pl. az évenkénti oktatói jelentés. Az, hogy minden éven nyilatkozunk, tartottam előadást szakmai konferencián vagy sem. Ha ezt valaki sorozatosan kihagyja, akkor ez a munkáltató asztalára kerül.

Elnök: Nem volt olyan, hogy egy oktató megfelelő számú publikáció hiányában nem kapta meg a kinevezését?

Hodossy-Takács Előd: Meg vagyok róla győződve, hogy nem, mert a MÉB-en (Minőségbiztosítási- és Ellenőrzési Bizottság) nem ment volna át. Pályázott vezetői tisztség mindig átmegy a MÉB-en. Legutóbb novemberben vettünk fel új törzstagot a Doktori Iskolába, ekkor az előterjesztésben az szerepelt, hogy megvizsgáltuk, hogy ez a publikációs ráta jó-e, elhangzott az a vélemény, hogy itt lehet probléma abban, hogy az idézettség nagyon alacsony, és mindezeket mérlegelve a Doktori Tanács szavazott. A mi folyamataink a mi szabálykövetéseink rendben vannak. Ha problémát érzünk, akkor nem jól alkalmazzuk ezeket a szabályzókat.

Baráth Béla: Az egyik elvárás az, hogy minden tudományos elvárásnak feleljünk meg. És vannak oktatóink, akik tényleg minden elvárásnak megfelelnek. Van azonban a közegháznak az az igénye, hogy ha belép egy lelkész kolléga, aki hosszú évek óta folyamatosan letette az eredményeket a helyén, akkor igenis, tessék elismerni az ő munkáját. Bizonyos szempontból ő sokkal erősebb, mint aki csak a tudományos életben publikál. Ő pedig a közegházi élet oktatással összefüggő területén tett le olyat az asztalra, amit a nagyon is speciális kutatómunkát végző nem tudott letenni. Akkor hol van az egyetemi kutatás, oktatás? Ha egy mutatót kiemelsz, mint a külföldi lapban megjelent idegen nyelvű publikálást, akkor valamilyen szinten mégiscsak torzítás a képen.

Kustár Zoltán: Kétségtelen, hogy mint egyetemi oktató, van egy minőségbiztosítás, ami ránk vonatkozik. De nem minden oktató oktatója a doktori iskolának és nem minden oktató doktori témavezető. Így értem, hogy a doktori iskola önmagában mégiscsak egy bizonyos plusz, vagy egyéb teljesítményt vár el az oktatótól, ami nem kötelező mindenki számára. A minőségbiztosításnak a logikája, hogy azt a feladatkört, amit éppen ellátunk, mint doktori iskola oktatói, az bizonyos szempontok alapján meg legyen vizsgálva. Más kérdés a motiváció, amit ettől most elválasztanék. Ha jól emlékszem, a doktori iskolának külön minőségbiztosítási szabályzata is van, mert az intézményi minőségbiztosítási szabályzat nem tér ki a doktori iskolára. Amiket felolvasott kérdéseket Elnök úr, abban a MAB nagyon formális. Őket nem fogja érdekelni, hogy mi hány idézettséget, publikációt várunk el egy témavezetőtől. Őt az érdekli, hogy tessék megmutatni azt a dokumentumot, amiben az illető beszámolt arról, hogy ezt a munkát elvégeztem és tessék megnevezni azt a területet, amelyik ennek alapján azt mondta, hogy ez a munka elfogadható, vagy sem.

Elméletileg csinálunk mi is évesjelentést a doktori iskola számára az adott éven a doktoranduszainkról. Ezt kellene végiggondolni, hogy ezt a típusú beszámolót várja a doktori iskola, vagy azt mondani, hogy minden oktató vagy minden témavezető beszámol, vagy mire térjünk még ki. Ha pl. a Doktori Tanács felállít saját köréből egy három fős minőségbiztosítási tanácsot, amelyik ezt két évente felülbírálja, akkor már azt fogja mondani a MAB, hogy igen, van erre egy mechanizmus.

Hodossy-Takács Előd: Nézzük meg, hogy milyen példákat találunk erre. Nehezen tudom elképzelni, hogy a Debreceni Egyetemen 60 külön minőségbiztosítás lenne, vagy ha van is, akkor azonos dokumentumokkal dolgozik. Ha ez annyit jelent, hogy nyilatkozunk a doktorandusz előre haladásáról és még van két kérdés az mtmt-re vonatkozó adatokra, de hogy szinte két oktatói jelentést csinálni évente, az sok.

Elnök: Az valóban igaz, hogy a MAB-ot nem fogja érdekelni, hogy hány közegyházi konferencián tartottunk előadást. De az igen, hogy a témavezető témájához kapcsolódóan vannak-e releváns publikációk.

Önmagunk értékelése miatt is valamilyen szinten el kell mozdulni a tudományos publikációs szakmai teljesítmény vagy motiválása, vagy monitorizálása fele. Ehhez egy kézzelfogható eszközt be kell építeni, ami arról szól, hogy a kívülről érkező és szakmailag minket vizsgáló ember számára releváns információt adjon arról, hogy itt nemcsak a doktorandusz, hanem a témavezetők és a doktori iskola oktatói tekintetében is van egyfajta motivációs rendszer, egyfajta szakmai fejlődés, egyfajta mérése a tudományművelésnek. Erről muszáj lesz közösen gondolkodni és tovább lépni, de ebben az irányban el tudunk indulni.

3. Beszámoló pályakövetési kérdőív eredményéről

Elnök ismertette a kérdőívre érkezett válaszok kiértékelését (4. sz.melléklet)

Képzési forma – 65,2% levelezős, 34,8 % nappali

Elnök: A legutóbbi doktoravatáson is sokkal több volt, aki levelező képzésben kezdte. Ők nyilván önköltséget fizettek. Bár egy kicsit elnyúlt a fokozatszerzés, de nagyobb arányban sikerült nekik doktori fokozattal elzárni a tanulmányokat, mint a nappalisoknál. A nappali, állami támogatásos képzésnél (régi és új típusú képzésnél egyaránt) sokkal nagyobb a lemorzsolódás. Holott a nappali képzés lenne olyan lehetőség, hogy mást ne csináljon, csak ezzel foglalkozzon.

Hodossy-Takács Előd: Azt gondolom, hogy ez egy olyan központi minőségbiztosítási kérdés, hogy a MAB-os eljárás esetén sokkal több kérdésre számíthatunk, mint az előző pontoknál. Az gondolom, hogy a mi doktori iskolánknak ez a táblázat egyértelműen a gyengeségünket mutatja ki.

Elnök: Vajon mi az oka ennek? A levelező képzésben részt vevők motiváltabbak voltak, és munka mellett mégis végigvitték az eljárást? Ők nyilván munkatapasztalattal jönnek, más a tudományos kérdésfeltevés mikéntje is. A nappalisok zöme a graduális képzés után érkezett, mintegy meghosszabbítva a tanulmányi éveket.

Hodossy-Takács Előd: Én elgondolkoznék azon, hogy egy minőségbiztosítási beavatkozásként a beiratkozott hallgatónak, amikor beiratkoznak, az első szemeszter első felében, a képzés legelején, a nappali tagozatos, ösztöndíjasoknak előírnám, függetlenül attól, hogy ki a témavezetője, hogy egy intenzív kutatómódszertani akár heten vegyen részt. Ahol ezt olyan szinten megtanulná, hogy már az első félévet készségi szinten kezeléssel tudja lezárni. Ez egy minőségbiztosítási beavatkozás, akár kredit nélküli követelmény, így nem bontjuk meg a meglévő munkaterv táblázatunk struktúráját. Egyetemi életünk ismeri a kredit nélküli követelményt.

Elnök: Most is van ilyen típusú kurzus, amit időnként meghirdetünk. Arról lehet gondolkodni, hogy azt adoptálni kell a képzés elejére.

Hodossy-Takács Előd: Azzal indítsa el. Például ez egy minőségbiztosítási beavatkozás: látjuk a problémát, azonosítottuk a problémát, arra reflektáltunk. Aztán majd le tudjuk követni, hogy eredményes volt-e a beavatkozás vagy sem.

Elnök: A másik olvasat: nem mindegy, hogy valaki egy szakmai tapasztalat után jön egy témával, vagy pedig valaki marad az „inkubátorban” további három vagy négy évig.

Hodossy-Takács Előd: Az előbbit tudom orvosolni, de azt nem tudom előírni, hogy szakmai tapasztalattal jöjjön doktori képzésre.

Amennyiben a képzés után több mint 2 évvel nyújtotta be a dolgozatát, mi volt a késés oka?

Elnök: Úgy tűnik, hogy a finanszírozás lezárásával, a munkavállalással kitolódik a dolgozat leadásának ideje.

Nyilván, ez újból arra motivál minket, hogy amíg a képzés tart, addig minél inkább készüljön el a dolgozat. Jó lépés volt, hogy előírtuk, hogy az utolsó félévre a dolgozat 70%-a legyen meg.

Szervezett képzéssel kapcsolatos kérdések:

Mennyiben tartotta hasznosnak a főszakot kutatási témájához?

Elnök: Főszak magasan vezet, úgy tűnik, rendben van.

Mennyiben tartotta hasznosnak a mellékszakt a kutatási témájához?

Elnök: Itt is az igenlő válaszok a magasabbak, de már megjelent a kétely is.

Ebben a dologban már történt elmozdulás, erre vissza fogunk majd térni: sikerült optimalizálni, minden fórumon arra törekszünk, hogy egyfajta koherencia legyen a kutatási téma, a főszak és a mellékszaktok között.

Kustár Zoltán - Ahhoz a kérdéshez visszatérve, hogy lehessen esetleg mellékszaktot váltani, ezzel a statisztikával is igazolva, beavatkozásként nem lehetne-e a Szabályzatot úgy módosítani, hogy a doktorandusznak jogában áll, a témavezető jóváhagyásával, kezdeményezni a mellékszakt oktatójának megváltoztatását. Nagyon gyakran előfordul más doktori iskolákban is, hogy a kutatás közben jön egy témavezető váltás, vagy menet közben derül ki, hogy de jó lenne valakit társtémavezetőként beemlíteni. Saját tapasztalatunk, hogy mivel elég tág témát adunk meg, felvetődik a kérdés, hogy mi lesz a kutatás tényleges témája, és lehet, hogy egy év múlva derül ki, hogy az én témám már nem is ebbe az irányba ment. Ha az rögzítve van, hogy lehetőség van menet közben a mellékszakt megváltoztatására, és nem kell dörgedelmesen reagálni, hanem egyszerűen az derül ki, hogy más irányt vett a kutatás, akkor az egy finom jelzés lehetne: nem azért, mert három hónapig nem adtad le a dolgozatot, hanem – példával élve –, nem is igazából misszió, hanem homiletika lenne az igazi segítség, amivel előre menne a téma.

Elnök: Ezt feljegyeztem. A következő minőségbiztosítási értékelésben ezt elő is tudjuk venni. Még idetartozik:

Mennyiben járultak hozzá a további tanegységek/kurzusok a kutatási témához?

Azt látjuk, hogy itt inkább a 3-as, 4-es értékelés dominál, vagyis nincsenek annyira meggyőződve a doktori fokozatot szerettek, hogy minden tanegység hasznos volt a kutatási témája szempontjából. Ennek érezzük a feszültségét. Nyilván, kis intézmény vagyunk és általában 5-től 10-ig terjed azoknak a hallgatóknak a létszáma, akik az első két évben kurzust kell felvenni. Ha túl sok kurzust hirdetünk meg, akkor szétaprózódik, nem lesz elegendő létszám egy-egy kurzuson.

A kurzusok tudatosabb kiválasztásával kellene figyelni a kutatási témákra. Ugyanakkor sokkal nagyobb a szórás a témákban, mint amit kurzusokkal le tudunk fedni. Lehet, hogy akkor jobban kellene fókuszálni pl. a kutatómódszertani kérdésekre, a nemzetköziesítésre, azaz hogy az idegen nyelven való szakmai irodalmat jobban tudja használni. E tekintetbe jobban kellene optimalizálni.

Kustár Zoltán: Nem látom annyira ijesztőnek ezt a statisztikát. Három tanszékcsoport van. Ha a főszakjába esett a kurzus, akkor ötöst adott rá, ha a két mellékszakjába akkor is négyest vagy hármast.

Ha visszaemlékezünk, akkor úgy indult a képzésünk, hogy egy emelt szintű általános képzést ad, ezért vannak mellékszakjaink. Most arrafelé terel bennünket a minőségbiztosítási rendszer, hogy a kutatásra és a főszakra koncentráljunk, miközben pedig egy általános teológiai képzést kínálunk, még ha próbáljuk is minél jobban kapcsolni a mellékszakokat a kutatási témához.

Hodossy-Takács Előd: Minden félév elején jönnek az e-mailek, hogy van-e idegen nyelvű kurzus. Jobb, ha ezt tavasszal csináljuk. Viszont fölvetném azt, hogy ha a doktori iskolának valamely oktatója tart a kötelezően választható graduális kurzusokat, akkor ezeket merjük kínálni a doktoranduszoknak. Nemcsak azért, mert nagyon kevesen vannak a graduális képzésen, de nagyon jól tette a kurzusnak is, hogy ha egy-két doktorandusz ott lenne azokon a kurzusokon. A doktori iskola oktatója, aki ezt a kurzust megcsinálja, lehet, hogy neki ez megmenti a kurzusát, mivel összesen négyen, öten vannak, beül melléjük két-három doktorandusz, akkor azoknak tud még adni idegen nyelvű irodalmat. Ő is jól jár, mert megtartja a kurzust, jól jár a doktorandusz, aki tudott választani a szűkebb doktori területéről, jól jár a doktori iskola, mert nem kell leavadászni valakit, hogy tartson egy képzési napot.

Elnök: Ez működik már. Nekem is van ilyen kurzusom, és Kustár Zoltán is most kérte, hogy befogadná saját doktoranduszát a graduális képzésbe.

Kustár Zoltán: Azért tartom én is jó ötletnek, mert úgy jött ki, hogy a doktori témája a kurzushoz kapcsolódott. Két megjegyzés még ehhez:

1. Ha ez bekerül a szabályzatba, akkor ez megint egy minőségbiztosítási beavatkozás, hiszen érzéeltük ezt a problémát, és erre azt mondta a Doktori Tanács, hogy nyissuk meg ezt az utat.
2. Egy ponton szigorítanám, vagyis azt mondanám, hogy a graduális szinten megszervezett kutató szeminárium (vagyis a kutatásra fókuszáló) típusú kurzusokból lehessen ezt megtenni. Ez az igazán jó tehetséggondozás, ami alulról felfelé húzza. A lefelé hajlás is benne van a tehetséggondozásban, amit így a Doktori Iskola is leképezne.

Németh Áron távozik 15.52-kor

Témavezetővel való konzultáció sűrűségével kapcsolatos kérdések:

Az idő előrehaladtával ritkulnak a konzultációk, de abszolutorium után is megmarad a félévente (65%) és évente (17,4%) tartott konzultáció, amikor már nincsen hallgatói jogviszony, csak dolgoztatás.

A témavezetés gyakorlatára vonatkozó kérdések:

Hodossy-Takács Előd: Abszolút erősség. Az eredmények azt mutatják, hogy a témavezetők és a témavezetettek közötti szakmai együttműködés kiugróan jónak nevezhető

Elnök: Megbecsültség munkahelyi környezetben még jónak mondható, ezen kívül már nem igazán. Publikációk, szakmai fórumokon való részvétel jónak mondható.

A tudományos közéletben való részvétel jónak mondható. Számos, az utóbbi években fokozatot szerzett egykori doktoranduszunk már társintézményeinkben oktató (Kolozsvár, Pápa).

40 címre küldtünk ki a kérdőívet, 24 válasz érkezett, ami jónak mondható.

Több olyan eredménye is van, amit a minősegbiztosításban fel lehet használni.

4. Minősegbiztosítási jelentés ismertetése

Elnök: A minősegbiztosítás tekintetében már szinte minden kérdést érintettünk, tulajdonképpen csak néhányra szeretnék emlékeztetni. (5. sz. melléklet)

A témavezetők által elkészített C-SWOT analízis eredménye kivetítésre került:

Erősségek: 1. jól szervezett, áttekinthető képzési program 2. interdiszciplinaritás (tudományközi értelemben és tudományágon belül) 3. nemzetközi kapcsolatrendszer	Lehetőségek: 1. hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer adottságainak jobb kihasználása (pl. külső oktatók fokozottabb bevonása) 2. regionális (külhont is beleértve) beiskolázás kiszélesítése 3. interdiszciplinaritás (hitéleti és nem hitéleti téren) és ökumenicitás növelése
Gyengeségek: 1. nemzetközileg is releváns új eredmények felmutatásának hiánya 2. egyes jelenlegi oktatók szűk kutatási- és tudományterülete 3. oktatók aránytalan terhelése és publikációs tevékenysége	Veszélyek: 1. teológiai tudomány további szakmai elszigetelődése 2. törzstagok létszámának biztosítása és utánpótlása (7-8 fővel tudunk dolgozni) 3. képzésben levő hallgatók lemorzsolódása és tehetséges hallgatói utánpótlás csökkenése >> beépítettük az utolsó félév kutatói munkájának értékelésénél a 70%-os készülség ellenőrzését.
Belső korlát: 1. saját intézményen belüli inspirált hallgatói utánpótlás alacsony mértéke 2. oktatók tudományterületi behatároltsága	Külső korlát: 1. PhD fokozat alacsony megbecsültsége és hasznosíthatósága az egyházban 2. tudományos pálya perspektívájának hiánya

Ezek az eredmények a fokozatot szerzettek válaszaiból is visszaigazolást nyertek.

Feladatként tűztük ki:

- témavezető oktatók és törzstagok leterheltségének megvizsgálása, a leterheltség okainak feltárása. Ennek kapcsán tisztázandó: hogyan viszonyul az aktív témavezetés

- és tudományos közéletben való részvétel (rangos konferenciákon való megjelenés előadóként, szaktanulmányok publikálása és ezekre fordított munkaidő) a graduális képzésben való oktatáshoz és egyéb intézményen belüli kötelezettségekhez?
- elismerési/jutalmazási rendszer kialakítása (egyetemi szinten) a témavezetők publikációs tevékenységének és nemzetközi tudományos közéletben, szakami fórumokon való részvételének motiválására;
  - nagyobb figyelmet kell fordítani a hallgatói utánpótlás számára, motiválva a potenciális jelölteket még a graduális képzés ideje alatt (tehetséggondozás);
  - keresni a lehetőséget a nemzetközi teológia színtéren való megjelenésre, már a doktori tanulmányok ideje alatt (pl. ösztöndíjak megpályázása, konferenciákon, kiválósági pályázatokon való részvétel stb. által). Ettől várható – részben – a nemzetközileg is releváns új kutatási eredmények elérése;
  - újra kell gondolni az idegen nyelven való publikálás, részletvizsgák és disszertációírás kérdését; - A magyar sajtóorgánokban gyorsabb lefolyású történet, mint a külföldiekben, illetve más a folyamata.
  - fokozottabban kell tudatosítani a közegyházban a doktori kutatómunka és fokozatszerzés értékét, relevanciáját az egyházi szolgálatok számára (pl. hallgatók bevonása lelkésztoábbképző tanfolyamok munkájába – megtörtént, folyamatban van; állaspályázati és alkalmazási feltételek átgondolásának szorgalmazása a fenttartó(k) felé - ez nehéz.);

5. Új minőségbiztosítási elemek beépítésének lehetősége

Lásd korábban...

6. Egyebek

Elnök: Össze kell állítanunk erre a tanévre is egy önértékelési dokumentumot, és akkor ezek az elemek beemelésre kerülnek. Most már fokozottabban kell figyeljünk arra a szempontrendszerre, ami az akkreditációs eljárásrend szintjén rögzítve van.

A témavezetőket kérjük, hogy hívják fel a hallgatók figyelmét a munkaterv betartására. Mi magunk (Évával) is fogunk tartani egy tájékoztatót az elsőévesek számára. Korábban a komplex vizsga előtt is tartottunk rendszeresen, minden évben, de úgy tűnik, hogy igény van arra, hogy már a képzés elején is. Ez természetesen a témavezetők feladata is, kérem tisztelettel, hogy hívjuk fel a figyelmet, ne legyen megcsúszás, tartsuk az ütemet. Kicsit iskolás ez a rendszer; én magam az autonóm munkavégzésnek, kutatásnak vagyok a híve, de tudomásul kell venni, hogy ilyen feltételek mellett dolgozunk, ilyen időket élünk.

Egyéb kérdés, javaslat, indítvány nem hangzott el.

Elnök megköszönte a konstruktív részvételt és 16.07-kor bezárta az értekezletet.

K. m. f.

Az emlékeztetőt készítette:

Szilágyiné Asztalos Éva
oktatásszervező, szakreferens